

ETYMOLOGI FÖR ASTRONOMI

Källa: etymonline.com

Disaster – [Engelska (Ital., Fra., Grek., Latin)]
dis-aster (aster =stjärna, dis=negation, dålig etc)

Asteroid – (1802) vanligen mellan Mars och Jupiter, " förmodligen myntat av tyskfödde Engelska astronomen William Herschel (1738-1822); från Grek "*asteroeides*" stjärnläk, från "*aster*" = stjärna", och + "*-eidos*" = form, skepnad.

Astrology – (1300-tal) Astrologia [Latin] från grekiska "*astron*" = stjärna, och "*logia*"= hantera, ägna sig åt. Indelat i "*natural astrology*" (beräkning av tidpunkt för händelser) och "*judicial astrology*" (bedömning av betydelsen av händelser). Från sent 1600-tal utkonkurrerat av begreppet "*astronomy*" för vetenskapliga studier.

Astronomy – (1200-tal) fr latin "*Astronomia*" och fr grek. "*astron*" = stjärna, och "*nomos*" = regler, lagar.

Astronaut – (1880), namn på ett uppdyktat rymdskepp av Engelska författaren Percy Greg i "*Across the Zodiac*". Franska *astronautique* (adj.) myntat 1927 av "J.H. Rosny. (1929) spekulativt. Alla fr. grek. "*astro*" =stjärna, och "*naut*" =sjöman. I modern tid etablerat genom NASA 1961 (US Space Program).

Betelgeuse - 1515, från Arabiska "*Ibt al Jauzah*", påstådd betydelse "*armpit of the central One*" eller I bokstavlig tolkning "*Hand of al-Jauza*".

Galax – Kämt från sent 1300-tal från Fra. "*galaxie*" eller direkt från senlatin "*galaxias*" I betydelsen "*the Milky Way*" som ett objekt på natthimlen (I klassisk Latin "*via lactea*" eller "*circulus lacteus*"), från Grek. "*galaxias*" (adj.), i "*galaxias kyklos*", i bokstavlig betydelse "mjölkcirkel," från "*gala*" (genitiv *galaktos*) "mjölk". 1580-tal som beteckning på "*brilliant assembly of persons*". **Milky Way** is a translation of Latin *via lactea*.

"See yonder, lo, the Galaxyë Which men clepeth the Milky Wey, For hit is whyt." [Chaucer, "House of Fame"].

1848 som teknisk astronomisk beteckning på samling av vår Sol och alla synliga stjärnor.

Ursprungligen var vår galax den enda som astronomerna trodde existerade. De började spekulera I mitten på 1800-talet att vissa spiralnebulosor var ofantligt stora och ofantligt avlägsna. Saken avgjordes först på 1920-talet tack vare Edwin Hubbles arbete.

Lodestar – (sent 1300-tal). (sent 1200-tal. som efternamn), "en stjärna som leder eller fungerar som guide," en gammal benämning på polstjärnan i betydelse "stjärnan som leder vägen; från [lode](#) (n.) "en väg, en kurs, något att följa" (även stavat [load](#) (n.) från gammalengelska. Jämför gammalnorsk "*leiðarstjarna*", Tyska "*Leitstern*" och Danska "*ledestjerne*".

Måne – Förmodligen ett av människans mest ursprungliga ord. Middle English **none**, from Old English **mona**, from Proto-Germanic ***menon-** (source also of Old Saxon and Old High German **mano**, Old Frisian **mona**, Old Norse **mani**, Danish **maane**, Dutch **maan**, German **Mond**, Gothic **mena** "moon"), from PIE ***me(n)ses-** "moon, month" (source also of Sanskrit **masah** "moon, month;" Avestan **ma**, Persian **mah**, Armenian **mis** "month;" Greek **mene** "moon," **men** "month;" Latin **mensis** "month;" Old Church Slavonic **meseci**, Lithuanian **mėnesis** "moon, month;" Old Irish **mi**, Welsh **mis**, Breton **miz** "month"), from root ***me-** (2) "to measure" in reference to the moon's phases as an ancient and universal measure of time.

Månad – bildat av ordet "måne" och kopplat till att händelsen sker "en gång var trettionde dag".

Nebulosa (nebula) – (1400-tal)., "nebule" = ett moln, dimma, från Latin *nebula*, plural *nebulae*, "dis, ånga, dimma, rök, utandning," bokstavligt "mörker, förmörkelse".

Astronomisk betydelse som "lysande molnliknande fläck på himlen" är från ca. 1730. Herschel (1802) ansåg att vissa nebulosor var stjärnhopar.

Ny betydelse på 1660-tal såsom "cataracts in the eye;"

Nova (stjärna) – (1877) Latin, =ny,

Supernova – (1934)

(Bossa nova – (Port.) = ny riktning)

Satellit – (etablerat 1540-tal), "följare eller upppassare till en högre person," från medeltida Fra. "satellite" (1300-tal), från Latin "satellite/satelles" =upppassare, kompanjon, courtier, medverkare, assistent, kanske från Etrusk. "satnal" (Klein), eller kombination av rötterna "satro-" = "full, nog" + "leit-" = att gå/följa (Tucker); likhet Eng. **follow**, som är skapat av liknande rötter.

Betydelsen "planet som snurrar runt en större" användes först på 1660-tal, med referens till Jupiters månar, från Latin *satellites*, och användes i denna mening på 1610-talet av Johannes Kepler (1571-1630). Galileo, som upptäckte dessa, kallade dem "Sidera Medicæa" för att hedra Medici-familjen.

Betydelsen "tillverkad maskin som snurrar runt Jorden" nämns först 1936 som en idé, 1957 som fakta. Betydelsen "en nation som är beroende av annan" finns dokumenterad 1800.

(Arthur C Clarke föreslog 1945 användning av kommunikationssatelliter.)

Sputnik – (Ry) =travelling companion, satellit 4 oktober 1957.

Teleskop – (tidigt 1600-tal), från Ital. "*telescopio*" (Galileo, 1611) och modernt Latin "*Telescopium*" (Kepler, 1613). Påstås ha myntats av Prince Cesi, grundare och ledare av "Roman Academy of the Lincei" (Galileo var medlem). Båda från Grek "*teleskopos*" "fjärrse," från "*tele-*" = fjärran" (i rum eller tid) + "*-skopos*" = betraktare, att observera". Använt i Engelskt Latin från 1619.